

Az Erzsébet SC. Barlangkutató Szakosztályának 1993-1994 február 12-ig

terjedő kutatási tevékenysége-jelentése.

- Tartalom:
- Az Ördögárok u. 68.sz. barlang kutatási kutathatósági nehézségei.
 - A Nagy-Semlyó-hegyi-Barlang kutatása.
 - Helymeghatározás.
 - A munkálatok célja pontos helye, várható eredmények vázsgálása.
 - Fontosabb előzmények, a témához kapcsolódó kutatástörténeti adatok.
 - A munkák eredményeinek tapasztalatainak összefoglalása.
 - A barlang állapota, veszélyeztetettsége állagmegóvási életvédelmi munkák és feladatok.
 - A csoport szervezeti felépítésében vezetőségében történt esetleges változások.
 - Jelmagyarázat.
 - Nagy-Semlyó-Hegyi-Barlang függőleges hosszirányú metszete.
 - Azonosító fotók a fotometrius ábrázolásához.

Az Ördögárok u. 68.sz. barlang kutatási kutathatósági nehézségei.

A barlangot lényegében tekintve az eddig leadott jelentéseinkben részletesen ismertettük. A barlangvédelmi felügyelőséggel tartott rendszeres kapcsolat és a megfeszített munkáink sem tudták legyőzni az objektív nehézségeket.

A magas széndioxid koncentráció és a közepesen forgalmas közúton épített-kialakított lejárati rendkívül veszélyessé tette az itt folyó munkálatainkat.

1993 decemberében végrehajtott szűkület átvéselési akció sem hozta meg a reménykeltő eredményt.

1994 május 30-ig végrehajtani szándékozunk egy alsó végponti agyagszifon atmosféris kísérletet, tömlőkkel barlangkimélő módon tiszta vízzel. Ha ez sem vezet eredményre, akkor ezt a kutatási területet leadjuk, azonnal jelezve a felügyelőségnek. Ha az akció biztató eredményt hoz akkor tovább kutatjuk.

A Nagy-Somlyóhegyi-barlang kutatása.

Helymeghatározás

Jászfalu községtől ÉK-re a falu fölött lévő felhagyott kőbánya bányatalpától számított egykeri negyedik fejtési szinten, Pest-megyében, a Komárom-megyei határtól 100-m-re tszf. 320m magasságban ÉNY-ra néző bejáratnál található meg a barlang. Jól felismerhető erőteljes tektonikus repedés ÉNY. felé 80° dőlésszöggel, mely vonalában kb. 70 x 120cm átmérőjű 30° lejtésű hévferráscső képezi a barlang bejáratát, melyet rebbantás után leltek meg.

A munkálatok célja, pontos helye, várható eredmények vázolója.

A barlangban elsősorban feltáró kutatást folytatunk. Felfelé kürtőmászással, /a napokban vezetett eredményre a kötéltechnikai Mutatvány"/lásd a következő fejezeteket. Az alsó végpontnál pedig nagyarányú bontási munkát készítünk elő. A kibontott köveket egy párkányon fogjuk depózni a végpont felett 3m-re. Biztonságosan ott kb 3m³-nyi anyag fér el. Remélhetőleg ezen mennyiség kitermelése elegendő lesz a feltételezett nagyobb rendszerbe való bejutáshoz.

A várható eredmények a robbantások okozta károk és a geológiai hidrológiai viszonyok tükrében.

A bányaművelés felhagyása előtt nemekkel történt egy hatalmas robbantási kísérlet a bányában. A hármas terasz belső karájából befúrtak a bányatalpig, kiegészítve gyengítő furatolásokkal a teraszperemekig. A helybeliek elmondása szerint a hatalmas erejű robbanást 2-3km-re is erőteljesen lehetett érzékelni. Mindezek ellenére a lerobbantásra szánt kb 6000m³ kőzettömeg erősen összetörve, de a helyén maradt! Szerencsénkre a barlang járata lefelé és a Nagy-Somlyó-hegy irányába tart. Ha ez a későbbi feltárások folyamán ellenkező irányt váltana, akkor a robbantásos övezetben semmi esélyünk sem lesz a továbbtárásra. Ha a barlang tartja az eddigi irányt, akkor viszont igen reményteljes a helyzet.

-Geológiailag nézve elsőosztályú Dachsteini mészkőből áll a Nagy -Somlyó, rajta vékony hárshegyi homokkőréteggel, a hegy É-i oldalán a esúcszónától fokozatosan vastagodva a Keszthelyi község felőli első völgytalpig. A hegy D-i oldalán a mészkő szép karres-sziklás, messziről is látható kibúvással van felszínen.

A Dachsteini mészkő átlagos dőlésszöge: 75°; dőlésiránya ÉNY. esapásiránya DNY-ÉK.

A csúcszónától 80° lejtéssel/ ÉNYfelé K-NY-iránnyal/ a hgyet kettétűrő tektonikus hasadékban alakult ki az eddig ismert barlangszakasz. Nagy esély van a karsztvizszintig /tszf. 150m/ lenyúló vertikális jellegű de valószínűleg horizontálisan is jelentős hévizes eredetű barlangrendszer feltárására. A nagyobb barlang létezését az alábbi megismert tények is alátámasztják: 20m függőleges enyhén csavaredett átlag 2m x 3m-es méretű markáns oldódásról tanuskodó hévizes akna, alján álfenékkel, mely közettörmelék nyílásain ledobott kisebb kövek tovább gurulnak, pattognak. A jelenlegi végpontból teljes keresztmetszetben fölfelé áramló átlag 2-3m/min. barlangi huzat, mely a barlang feletti bányateraszon lévő azóta betömedékelt nyílás felett a leghidegebb időben, a legvastagabb havat is elolvasztja kb. 6m-es területen.

Fontosabb előzmények, a témához kapcsolódó kutatástörténeti adatok.

A bányaműveléssel 1986-ban hagytak fel, de a fejtés intenzitása már 1979-től csökkent. A barlang bejáratai, a felső eltömedékelt és a jelenlegi szabadon járható, már 1978-ban feltárultak. E sorok írója akkor még 16 évesen valószínűleg az elsők között járta be az aljáig. A kkor még "Strázsahegyi-Sáterkőpusztai" szépségű aragonit pamacsok is díszítették helyenként.

-Megjegyzés: a környék kőfejtőiben tucatjával rebbantottak le csodálatos kristálybarlangokat. Személy szerint én három olyan üreget jártam be a környéken elsőként, melyeket leírhatatlan szépségű kristályok borítottak. Lopva, elővigyázatosan, nehegy rálépjek egy indítóöltet gyutacsára. Még szólni sem volt időm senkinek, mert másnap hajnalban mindent levegőbe repítettek, ráadásul "idegeneknek" tilos volt a bemenet a bányába.

A munkák eredményeinek tapasztalatainak összefoglalása.

1993 decemberben kezdtük meg a felső, felszínhez közeli részek kimászását, mely 1994 febr. 12-én vezetett eredményre. Feltártunk egy 4 x 5m nagyságú összetöredezett tetejű termet, amelyből az akna függőlegesen indul lefelé. Ez a termecske képezi a barlang jelenleg ismert legfelsőbb pontját. A barlang legígéretesebb pontja az alsó bentási hely, a további kutatást itt végezzük, bentással. Mivel a kutatási engedélyt nem túl régen kértük meg, egyelőre más feltárási eredményt ezen a helyen, nem tudunk felmutatni amíg a biztonságtechnikai munkálatokat el nem végezzük.

A barlangból tekintélyes mennyiségű szemetet is kihordtunk, majd kukákban helyeztük el.

A barlang állapota, veszélyeztetettsége állagmegóvási életvédelmi munkák és feladatok.

A barlang bejárat és felső járatrészei a robbantások miatt súlyosan károsodtak. Az addig stabil szálkő sok helyen megbomlott statikailag. Ezáltal több mázsás-tennás kövek mozdultak meg, melyek azelőtt szálkővet képezhettek. Biztosításuk bowdenhálókkal, acél és fagerendás gyámokkal lesz kivitelezve. Ezek ugyan nem szépségdíjas megoldások, de mivel más lehetőség nincs, haladéktalanul be kell szerelni őket. Abarlang bejárata az uralkodó szélirányba fekszik és szél esetén nagy az áthuzatolás a mai bejárat és a hajdani felső nyílás lazán betemetett szája között. Hamar létrejön az ún. kéményhatás, fölborítva a barlang egyenletes klímáját. Ez azért is veszélyes, mert komolyabb felszín - barlang hőmérsékletkülönbség gyakran adódik. Ezért több helyen veszélyes fokú az inszoláció, nagyobb hidegben csapadékos időszak után pedig erős dilatáció is létrejön a bejárat szakaszban. Ezek a jelenségek nem kedveznek a felső járatok amúgy sem megbízható állagának. Ezt is feltétlenül figyelembe kell venni a barlang mihamarabbi lezárása érdekében. A leendő ajtónak hermetikusnak kell lennie, a denevérszárnyilást meghagyva. Élet és természetvédelmi okokból a lezárás amúgy is szükséges. Az alsó végpontnál dübeles rögzítésű 45°-os vödörhúzó csigapályát építettünk be, a 3m-es párkányig. Köteleinket és hágcsóinkat az arra alkalmas helyeken dübelekkel, nittfülekkel, karabinerekkel rögzítjük biztonsági szempontok alapján, de lehetőség szerint az esztétikát is figyelembevéve.

- A barlangban eddig csak egy denevért találtunk, de ez az egy sohanemlátott kapitális példány. Valószínűleg méret és súlyrekerder nagy patkósorrú vemhes anya. Lábától a füléig kb 16-17cm.
- A hévizes akna mindkét oldali repedésvégeinél a tetejétől, az aljáig kőzet-

visszaoldódás folyamán preparálódott, folyamatosan kinyúló szürkekalcit telér-
van /lásd: fotók/ Ilyen jellegben, hévizes eredetű barlangban valószínűleg or-
szágos ritkaság. A barlangban többszöri vízszint ingadozásra utaló oldásos-le-
rakódásos jelek vannak, valószínűleg thermálvizhőmérsékletváltozásos eredetűek.
-Ugyan nem vagyunk betanikusok, de a barlangtól nem messze lévő Nagy-Somlyó csú-
csai körzetében több, kihalófélben lévő növényt és országosan ritka növénytár-
sulást figyeltünk meg.

- Ezúton is javasoljuk a Nagy-Somlyó és a barlangunk fokozottan védetté nyilvá-
nitását, a tisztelt hatóságoknak. A helyszínen egy májusi terepszemlét igazán
megérne az illetékeseknek.

A csoport szervezeti felépítésében vezetőségében történt esetleges változások.

Csoportunk az E.S.C. Barlangkutató Szakosztálya a törzsgárda tagokat és a vezetőséget figyelembevéve stabilnak mondható. Szervezeti és személyi változások évek óta nem történtek. Egyesületünk pénzügyileg és jogilag harmónikusan működik, a felügyeleti szervek és a hatóságok megelégedésére.

Ezúgyben egyéb közölnivalónk nincs, ami érdemleges volna, leirtuk.

Jelmagyarázat

A barlang metszeti vázlatán látható számok megegyeznek a fényképek adott jelzőszámaival. Ezáltal fotometrikan beazonosíthatóak a készítés helyszíneivel. A fényképek 24x36os színes 21 dines filmre készültek. Objektív gyújtótávolság 32mm. Megvilágítás: 1db fényképezőgép vaku kulcsszáma:16. ; kiegészítve +1db. szervo szinkronos távérzékelővel ellátott vaku kulcsszáma:18.

A metszeten piros körral ellátott helyek jelzik a fokozottan omlásveszélyes statikai biztosító műtárgyakkal megerősítendő helyeket.

DK

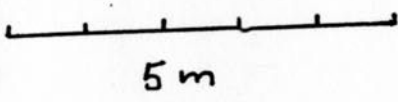
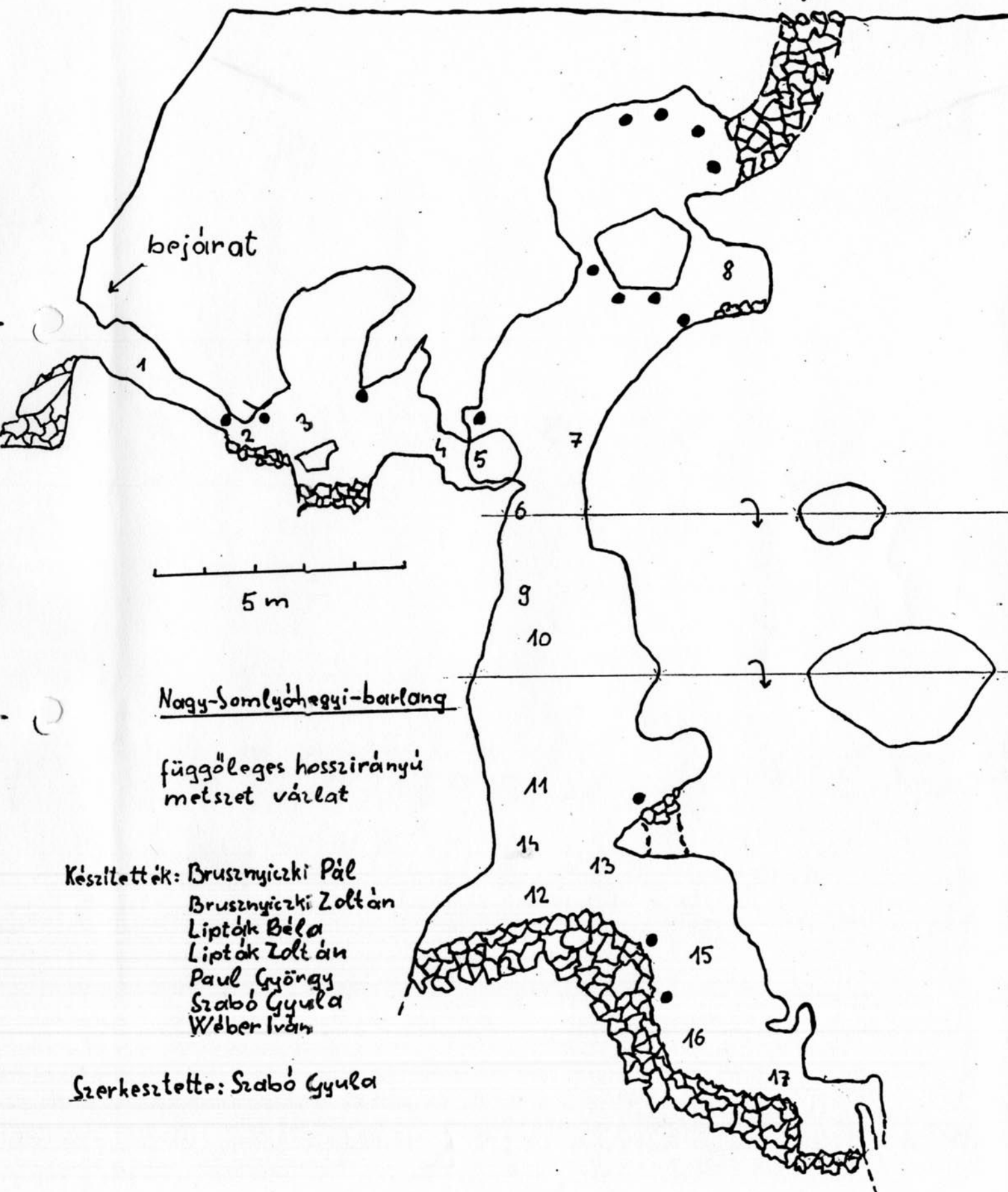

5-ös bányaterasz

visszatömedékelt felső nyílás

bejárat

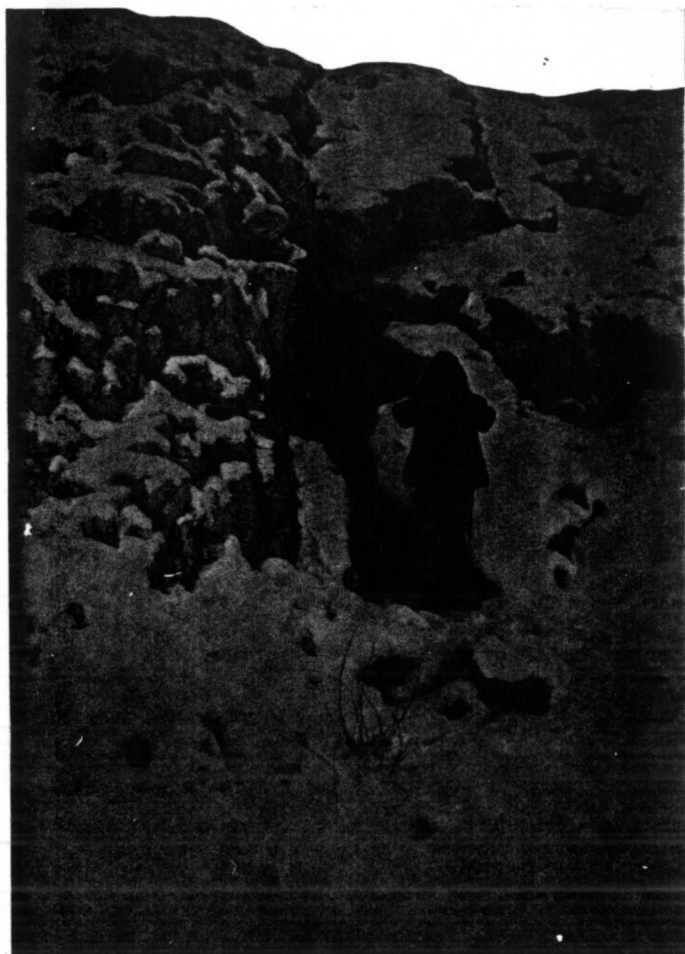

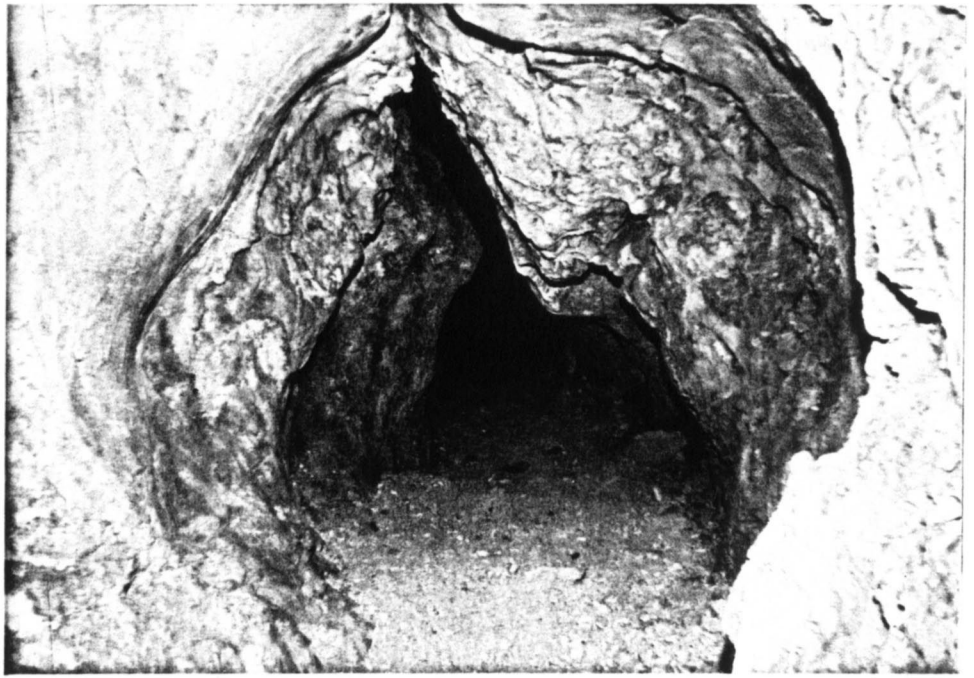
Nagy-Somlyóhegyi-barlang

függőleges hosszirányú
metszet vázlat

Készítették: Brusznyczki Pál
 Brusznyczki Zoltán
 Lipták Béla
 Lipták Zoltán
 Paul György
 Szabó Gyula
 Weber Iván

Szerkesztette: Szabó Gyula

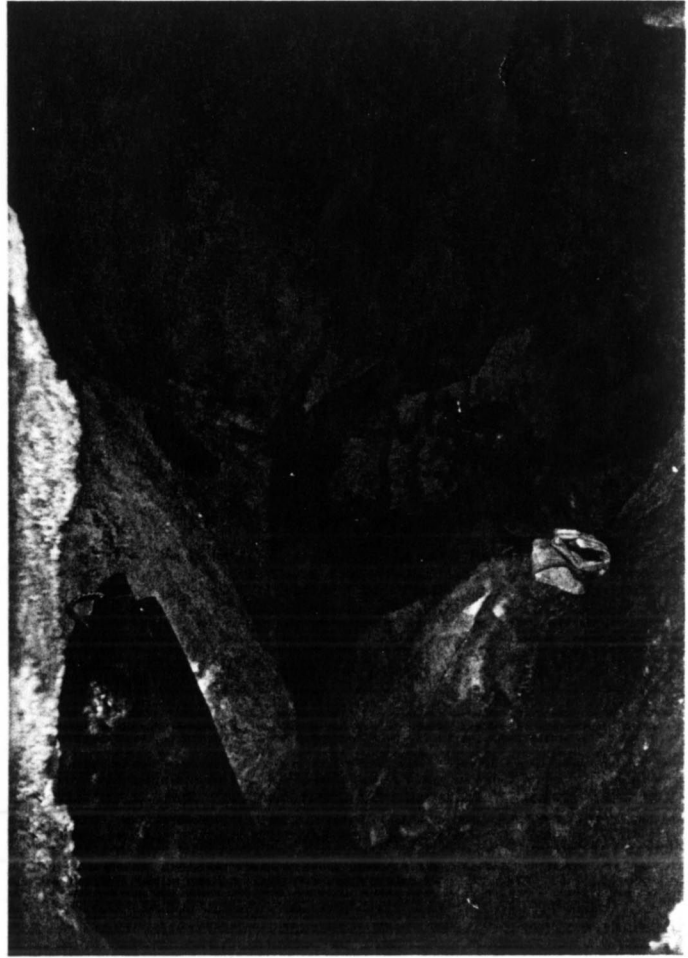

1

2

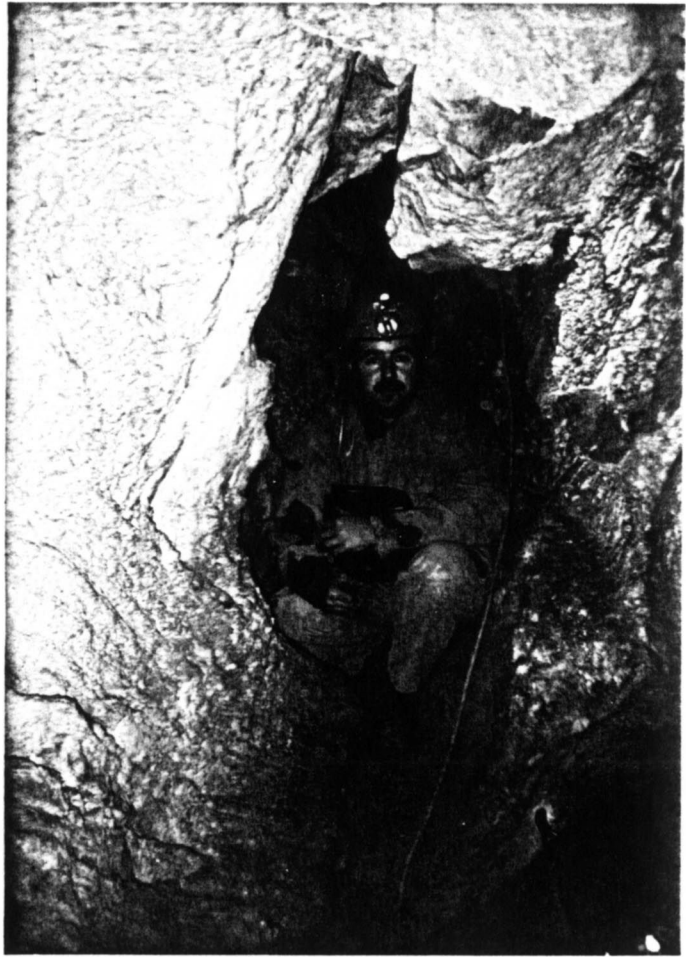

3

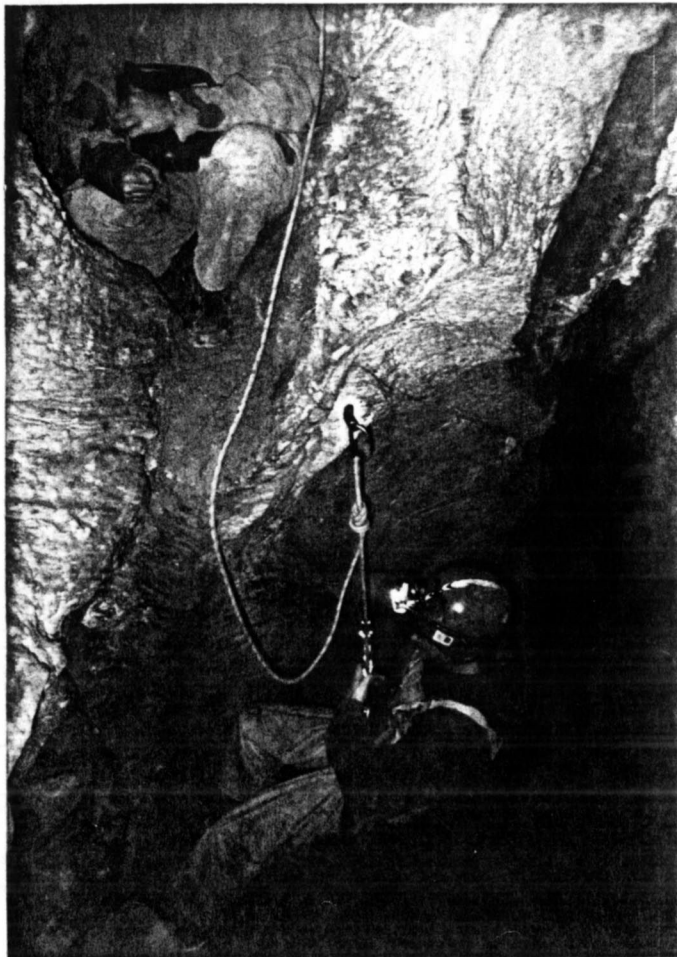

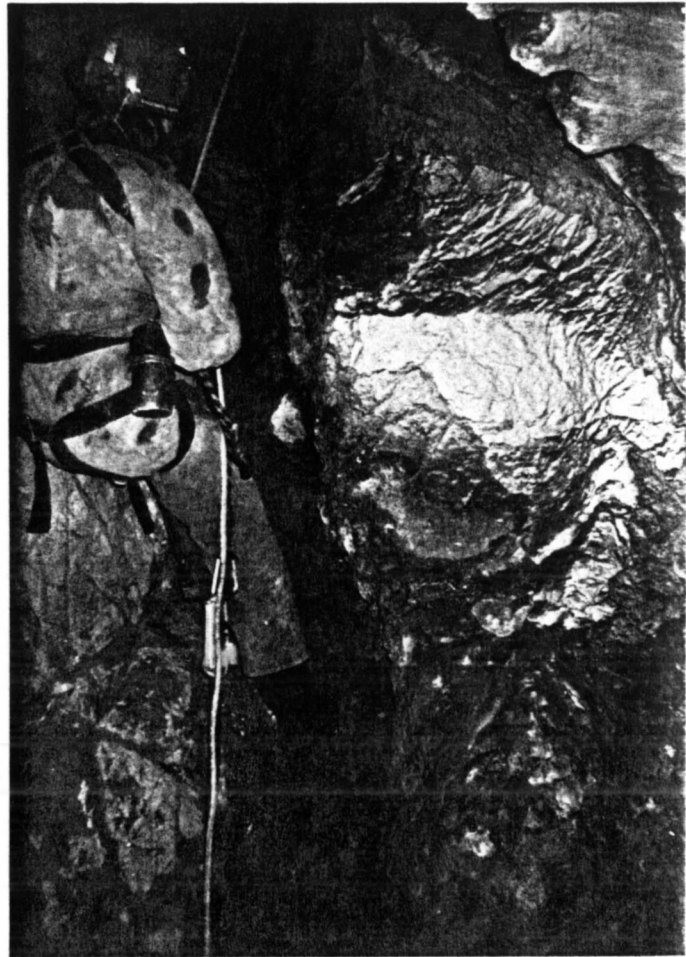
4

5

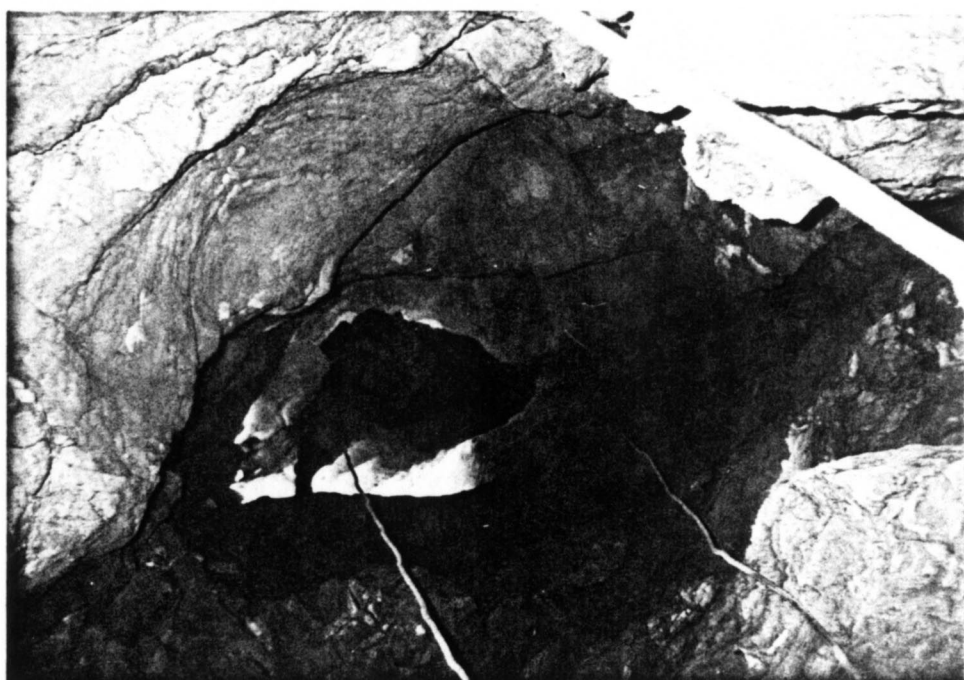
6

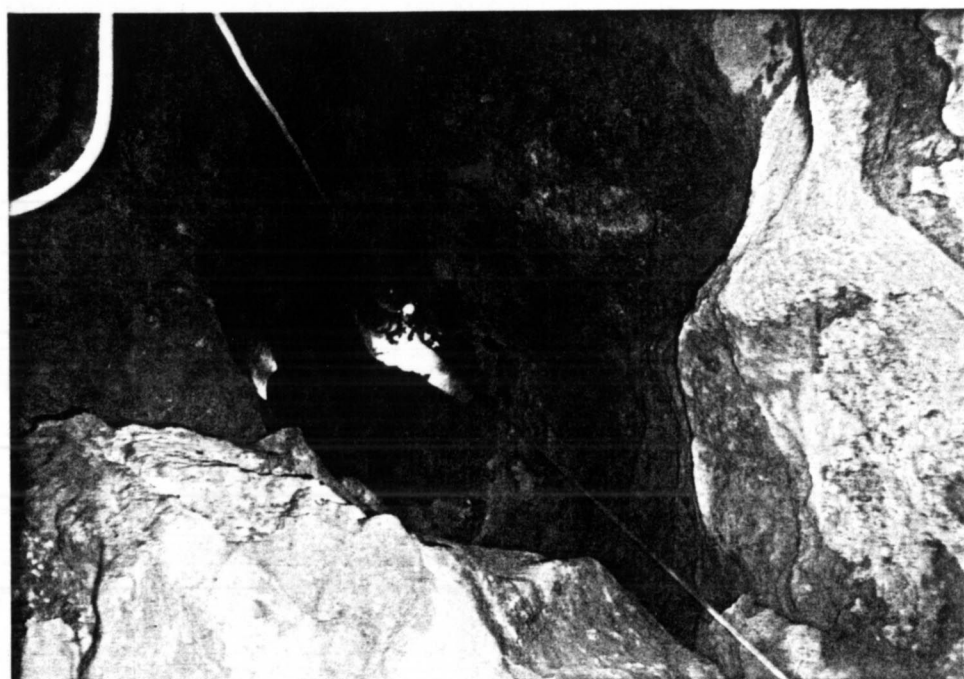
7

8

9

10

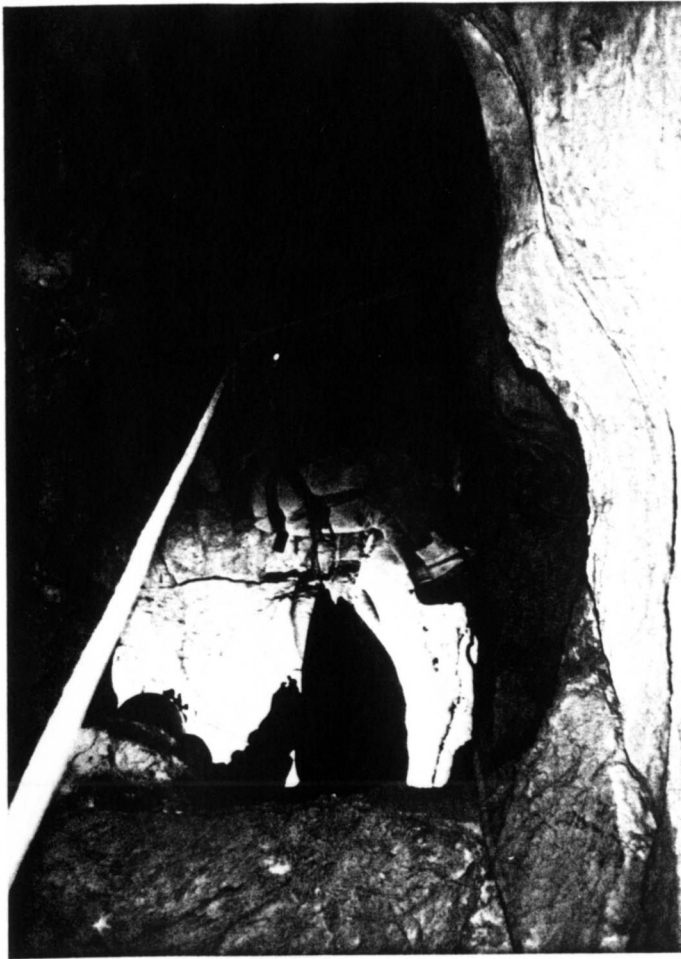

11

12

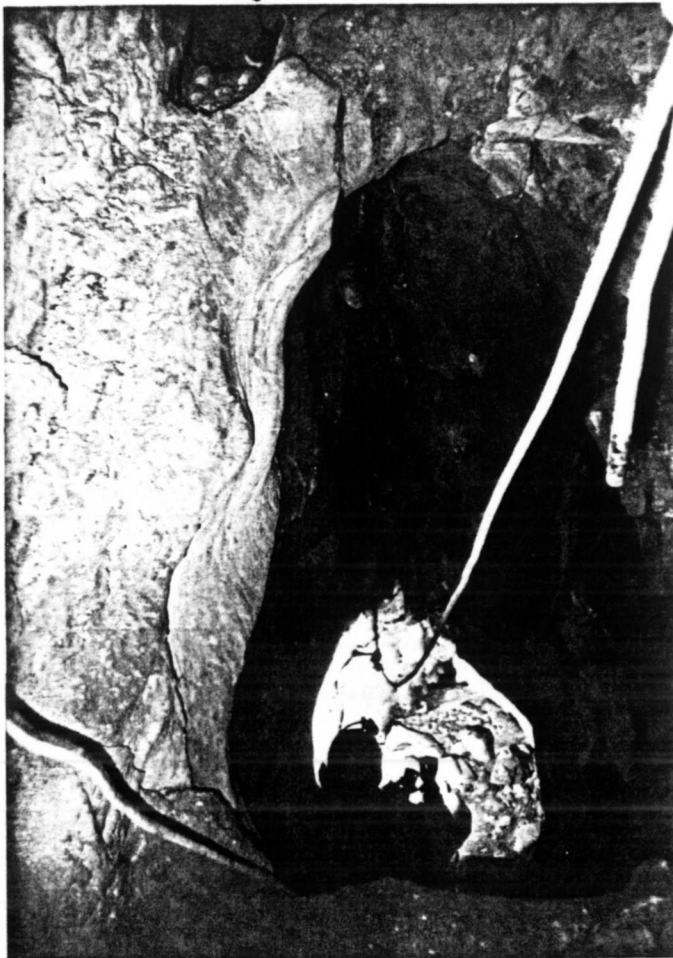
13

14

15

16

17